

VAKUUTUSVALVONTA

MÄÄRÄYS- JA OHJEKOKOELMA SAIRAUSKASSOILLE

JA MUILLE VAKUUTUSKASSOILLE, JOILLA EI OLE
VAKUUTUSMAKSUVASTUUTA

4.12.2003

Dnro 8/002/2003

Sairauskassoille ja muille vakuutuskassoille,
joilla ei ole vakuutusmaksuvastuuta

Valtuutussäännökset:

Vakuutuskassalaki (1164/1992) 74 c §, 77 §, 83 §, 83 f §, 96 §, 97 §, 172 a §

Vakuutuskassalain muuttamisesta annetun lain (84/1999) voimaantulosäännöksen 2 momentti
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus vakuutuskassan tilinpäätöksestä

Voimassaoloaika:

1.1.2004 - toistaiseksi

Muuttaa/lisää:

Vakuutusvalvontaviraston määräys- ja ohjekokoelman sairauskassoille ja muille vakuutuskassoille, joilla ei ole vakuutusmaksuvastuuta Dnro 15/002/2001 (2001:5) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Muutokset kohdissa 1, 1.1.3.1, 1.1.4, 1.2.2.3, 1.6.2.2.1 ja 2

Yksikkö:

Vakuutusvalvonta

VAKUUTUSVALVONTAVIRASTON MÄÄRÄYKSET JA OHJEET
SAIRAUSKASSOILLE JA MUILLE VAKUUTUSKASSOILLE, JOILLA EI
OLE VAKUUTUSMAKSUVASTUUTA

Vakuutusvalvontavirasto on tänään päättänyt yllä olevien valtuutussäännösten nojalla antaa oheiset määräykset ja ohjeet liitteineen sairauskassoille ja muille vakuutuskassoille, joilla ei ole vakuutusmaksuvastuuta.

Määräyksiä on velvoittavana noudatettava.

Lisätietoja antaa Vakuutusvalvontaviraston vakuutusvalvontaosasto.

Ylijohtaja

Hely Salomaa

Johtaja

Timo Laakso

Sisällysluettelo

1. SAIRAUSKASSAN KIRJANPITOA JA TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	7
1.1 Tuloslaskelman laatiminen	7
1.1.1 VAKUUTUSMAKSUTULO	7
1.1.2 SJOITUSTOIMINNAN TUOTOT JA KULUT	8
1.1.2.1 Sijoitustoiminnan tuotot	8
1.1.2.2 Sijoitusten arvonkorotukset	8
1.1.2.3 Sijoitustoiminnan kulut	8
1.1.2.4 Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	8
1.1.2.5 Valuuttakurssierot	8
1.1.3 KORVAUSKULUT	9
1.1.3.1 Sairausvakuutuslain mukaiset maksetut korvaukset	9
1.1.3.2 Kuntoutusrahalain mukaiset maksetut korvaukset	9
1.1.3.3 Kansaneläkelaitoksen osuus	9
1.1.3.4 Muut maksetut korvaukset	9
1.1.3.5 Käyttörahaston vähennys	9
1.1.3.6 Korvausvastuun muutos	9
1.1.4 HOITOKULUT JA POISTOT	9
1.1.5 MUUT TUOTOT JA KULUT	9
1.1.6 TILINPÄÄTÖSSIIRROT	9
1.2 Taseen laatiminen	10
1.2.1 VASTAAVAA	10
1.2.1.1 Aineettomat hyödykkeet	10
1.2.1.2 Sijoitukset	10
1.2.1.2.2 Sijoitukset työnantajayritykseen	10
1.2.1.2.3 Muut sijoitukset	10
1.2.1.3 Saamiset	11
1.2.1.4 Muu omaisuus	11
1.2.1.5 Siirtosaamiset	11
1.2.2 VASTATTAVAA	11
1.2.2.1 Oma pääoma	11
1.2.2.1.1 Pohjarahasto ja takuupääoma	11
1.2.2.1.2 Vararahasto	11
1.2.2.1.3 Käyttörahasto	11
1.2.2.1.4 Muut rahastot	11
1.2.2.1.5 Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	12
1.2.2.1.6 Tilikauden yli-/alijäämä	12
1.2.2.2 Tilinpäätössiirtojen kertymä	12
1.2.2.3 Vakuutustekninen vastuuvetka/Korvausvastuu	12
1.2.2.4 Vakuutusmaksuvastuu	12
1.2.2.5 Pakolliset varaukset	12
1.2.2.6 Velat	12
1.2.2.7 Siirtovelat	12
1.3 Sijoitustoiminnan hoitomenot ja poistot	12
1.4 Sijoitusten ja saamisten arvostaminen ja käsittely kirjanpidossa	13
1.4.1 SJOITUKSET	13
1.4.1.1 Hankintamenoon perustuva arvostaminen	13
1.4.1.2 Käypä arvo	13
1.4.1.3 Hankintameno	13
1.4.1.4 Arvonkorotus	13
1.4.1.5 Omaisuuden käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus	14
1.4.1.6 Kirjanpito	14
1.4.2 SAAMISET	14
1.5 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen	14
1.5.1 KIINTEISTÖSJOITUKSET	14
1.5.2 MUUT SJOITUKSET	15
1.5.3 ERITYISMÄÄRÄYKSET	15

1.6 Liitetietoja koskevat määräykset	16
1.6.1 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	16
1.6.1.1 Hoitokulut	16
1.6.1.2 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	17
1.6.2 TASEEN LIITETIEDOT	18
1.6.2.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	18
1.6.2.1.1 Sijoitukset	18
1.6.2.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	19
1.6.2.2.1 Oman pääoman muutokset	19
1.6.2.2.2 Vakuutustekninen vastuuvélka	20
1.6.3 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	20
1.7 Muut erinäiset määräykset	20
1.7.1 KASSAN REKISTERI	20
2. VAKUUTUSVALVONTAVIRASTOLLE TOIMITETTAVAT ASIAKIRJAT JA SELONTEOT	21
2.1 Kertomus kassan toiminnasta ja tilasta (tilastokertomus)	21

1. SAIRAUSKASSAN KIRJANPITOJA JA TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Vakuutusvalvontavirasto antaa vakuutuskassalain (1164/1992) 6 luvun 77 §:n 2 momentin ja sosiaali- ja terveysministeriön antaman sairauskassan tilinpäätöstä koskevan asetuksen johdosta seuraavan sairauskassan ja muun vakuutuskassan, jolla ei ole vakuutusmaksuvastuuta kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan määräyksen.

Kassan tilinpäätöstä laadittaessa noudatetaan:

- vakuutuskassalain (1164/92) (VKL) säännöksiä;
- kirjanpitolain (1336/97) (KPL) säännöksiä niiltä osin kuin vakuutuskassalain 6 luvussa todetaan;
- kirjanpitoasetuksen (1339/97)(KPA) säännöksiä niiltä osin kuin sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asetuksessa todetaan;
- sosiaali- ja terveysministeriön (STM) antamaa vakuutuskassan ja eläkesäätiön tilinpäätöstä koskevaa STM:n asetusta;
- Vakuutusvalvontaviraston (VVV:n) antamia sairauskassan kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia määräyksiä ja ohjeita;
- soveltuvin osin kirjanpitolain säännösten nojalla annettuja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiä ja kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeita.

Kassan tilinpäätöksen tulee sisältää toimintakertomus, tuloslaskelma ja tase sekä niiden liitteenä annettavat tiedot. Tilinpäätökseen on lisäksi sisällytettävä tuloslaskelma ja tase edelliseltä tilikaudelta. Tuloslaskelma ja tase laaditaan sosiaali- ja terveysministeriön antamia kaavoja noudattaen.

Kassan tasekirja sisältää toimintakertomuksen, tuloslaskelman, taseen, liitetiedot, tilinpäätöksen allekirjoitukset, tilintarkastajan tilinpäätösmerkinnän ja luettelon kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavoista (KPL 3 luku 8 §).

1.1 Tuloslaskelman laatiminen

Annettaessa STM:n asetuksen mukaista tuloslaskelman kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää liitteitä tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, erä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestyksestä saa muuttaa. Tarpeettomat nimikkeet sen sijaan voidaan jättää pois.

Tuloslaskelmassa esitetään tulosta heikentävät erät ja negatiiviset erotukset miinus (-) etumerkillä.

Tuottoja ja kuluja ei saa kuitata toisiaan vastaan (bruttoperiaate), ellei sitä ole erikseen sallittu.

1.1.1 VAKUUTUSMAKSUTULO

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden suoriteperusteinen vakuutusmaksutulo tuloslaskelman kaavan mukaisesti eriteltynä kannatusmaksuihin ja jäsenmaksuihin.

Tilikaudella erääntyneet, mutta seuraavalla tilikaudella maksettavat vakuutusmaksut on kirjattava tilikauden vakuutusmaksutulon ja taseen siirtosaamiisiin. Tilikaudella suoritettuja, mutta seuraavaan tilikauteen kohdis-

tuvia vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden tuloksi, vaan ne merkitään Muihin velkoihin/vakuutusmaksuennakot.

1.1.2 SJOITUSTOIMINNAN TUOTOT JA KULUT

Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja kirjattaessa noudatetaan bruttoperiaatetta.

Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja ovat myös käyttöomaisuusluonteisten arvopapereiden, kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden tuotot ja kulut.

Omien toimitilojen laskennallista vuokraa tai muita laskennallisia eräiä ei merkitä tuloslaskelmaan.

1.1.2.1 Sijoitustoiminnan tuotot

Sijoitustoiminnan tuottoja ovat mm. osinkotuotot, korkotuotot, saamisten ja arvopapereiden indeksikorotukset, sijoitusomaisuuden ja käyttöomaisuuden myyntivoitot, arvonalentumisten palautukset ja muut vastaavat sijoitustoiminnan tuotot.

Osinkotuottoja ovat osakkeista ja osuuksista saadut osingot ym. voitto-osuudet. Osingot ja muut voitto-osuudet kirjataan pääsääntöisesti sille tilikaudelle, jona osingonjaosta on päätetty (ks. Kirjanpitolausannon lausunnot 1269/1994 ja 1542/1998).

Korkotuottoja ovat kertyneet korot sijoituksista ja saamisista.

Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotuksen jaksotus kirjataan korkotuottojen lisäykseksi tai vähennykseksi arvopaperin juoksu-aikana (ks. STM:n asetus). Indeksiiin sidotun lainan tuotto voidaan kirjata tilikauden korkotuotoksi ja hankintameno lisäykseksi vain, mikäli liikkeeseenlaskija tai muu osapuoli on alkuperäisissä lainaehtoissa tai muussa kirjallisessa sopimuksessa sitoutunut maksama tuoton. Tuoton takaavan järjestelyn tulee olla liikkeeseenlaskijaa tai muuta osapuolta sitova siten, ettei sitä voida purkaa laina-aikana. Hankintameno siihen lisättyine tuottoineen ei kuitenkaan saa olla korkeampi kuin indeksiiin sidotun lainan käypä arvo. Hankintameno sisällytetty korkotuoton määrä tulee esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa (kohta 1.6.2.1.1).

Kiinteistösjoitusten tuottoja ovat vuokrat ja käyttökorvaukset, puun ja maa-ainesten myyntituotot, kiinteistöosakkeista saadut osingot ja yhtiöveron hyvitys ym. vastaavat kiinteistötuotot sekä korot lainasaamisista kassan kiinteistöyhteisöiltä.

Sijoitusten arvonalentumisten palautukset ks. kohta 1.4.

Valuuttakurssivoitot ks. kohta 1.1.2.5.

1.1.2.2 Sijoitusten arvonorotukset

Sijoitusten arvonorotukset merkitään tähän kohtaan. Ks. kohta 1.4.

1.1.2.3 Sijoitustoiminnan kulut

Sijoitustoiminnan kuluja ovat mm. kiinteistösjoitusten kulut, vieraan pääoman korko- ym. kulut, sijoitusomaisuuden myyntitappiot sekä sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet hoitomenot ja poistot.

Kiinteistösjoitusten kuluja ovat kiinteistöjen hoitokulut, kiinteistöosakkeiden hoito- ja pääomavastikkeet, luottotappiot vuokrasaamisista, kiinteistövero, metsänhoitomaksu ym. välittömät kiinteistösjoitusten kulut sekä kiinteistösjoitusten hoitamisesta aiheutuvat menot ja poistot. Kiinteistösjoitusten kuluihin merkitään sijoitus- ja käyttöomaisuuteen kuuluvan rakennuksen ja niihin ainesosina kuuluvien koneiden ja laitteiden poistot.

Vieraan pääoman korko- ym. kuluihin sisällytetään veloista kertyneet korot mukaan lukien kiinteistösjoitusten korot sekä muut vieraan pääoman kulut. Korkokuluihin merkitään myös velkojen indeksikorotukset, korkolain (633/82) ja vakuutuskassalain 91 §:ssä tarkoitetut etuuskien viivästymisen johdosta maksettavat korotukset.

Kuluja muista sijoituksista ovat mm. luottotappiot korkosaamisista ja sijoitusten hoitamisesta aiheutuneet menot ja poistot (ks. kohta 1.3).

Sijoituksiin sisältyvien saamisten luottotappiot käsitellään arvonalentumisina.

Arvonalentumiset ks. kohta 1.4.

Valuuttakurssitappiot ks. kohta 1.1.2.5.

1.1.2.4 Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu

Sijoitusten arvonorotusten oikaisu kirjataan tähän ja niitä on käsitelty tarkemmin kohdassa 1.4.

1.1.2.5 Valuuttakurssierot

Valuuttakurssierot käsitellään kirjanpidossa pääsääntöisesti tulon tai menon oikaisueränä ja rahoitustapahtumiin liittyvät kurssierot sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina. Vähäiset menon tai tulon oikaisuerinä syntyneet kurssierot voidaan käsitellä Sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina.

Taseen muidenkin omaisuuserien kuin sijoitusomaisuu-
den valuuttakurssivoitto merkitään sijoitustoiminnan
tuloihin ja niiden valuuttakurssitappiot sijoitus-
toiminnan kuluihin.

Kurssierot käsitellään noudattaen soveltuvin osin
KILA:n yleisohjetta (15.11.1999) ulkomaanrahan
määraisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumus-
ten muuttamisesta Suomen rahaksi.

1.1.3 KORVAUSKULUT

1.1.3.1 Sairausvakuutuslain mukaiset maksetut korvaukset

Sairausvakuutuslain (364/1963) (SVL) mukaisen
työpaikkakassan tilikauden aikana maksamat SVL:n
mukaiset korvaukset merkitään tuloslaskelmaan koh-
taan Sairausvakuutuslain mukaiset maksetut korvauk-
set.

1.1.3.2 Kuntoutusrahalain mukaiset maksetut korvaukset

Työpaikkakassan tilikauden aikana mahdollisesti mak-
samat kuntoutusrahalain mukaiset etuudet merkitään
tuloslaskelmassa kohtaan Kuntoutusrahalain mukaiset
maksetut korvaukset.

1.1.3.3 Kansaneläkelaitoksen osuus

Tuloslaskelmassa kohtaan Kansaneläkelaitoksen
osuus merkitään työpaikkakassan tilikauden aikana
maksamia SVL:n mukaisia korvauksia vastaava sairaus-
vakuutusrahaston osuus sekä kuntoutusrahalain mu-
kaisia etuuksia vastaava Kansaneläkelaitoksen osuus
maksetuista etuuksista. Mikäli ennakko-osuudet poik-
keavat maksetuista korvauksista ja etuuksista, kirja-
taan erotus taseeseen siirtovelkana tai siirtosaamisena.
Tuloslaskelmassa SVL:n mukaisten korvausten sekä
kuntoutusrahalain mukaisten etuuksien ja niihin liitty-
vän Kansaneläkelaitoksen osuuden summa on aina
nolla.

1.1.3.4 Muut maksetut korvaukset

Muut maksetut korvaukset sisältävät paitsi kassan
sääntöjen mukaisina lisäetuuksina tilikauden aikana
maksamat korvaukset, myös kassan käyttörahastosta
kirjatut korvaukset. Muut kuin työpaikkakassat (ns.
täydennyskassat) merkitsevät kaikki maksamansa kor-
vaukset tähän kohtaan.

1.1.3.5 Käyttörahaston vähennys

Käyttörahaston vähennyksenä (-merkkisenä) merkitään
sama määrä, mikä tilikauden korvauksista on kirjattu
käyttörahastosta. Vastaavasti menetellään, mikäli kas-
salla on käyttörahastoa vastaava muu rahasto, jolloin
käyttörahaston asemesta käytetään ko. rahaston nimi-
kettä.

1.1.3.6 Korvausvastuun muutos

Korvausvastuun muutoksena merkitään tilikauden lo-
pun ja edellisen tilikauden lopun korvausvastuiden
erotus. Jos kassan laskuperusteen mukainen korvaus-
vastuu tilikauden päättyessä on suurempi kuin edelli-
sen vuoden korvausvastuu, merkitään erotus (-) etu-
merkkisenä tuloslaskelmaan. Jos korvausvastuu on
vähentynyt, merkitään korvausvastuun vähennys
tuloslaskelmaan tulosta parantavana eränä. Korvaus-
vastuun laskemisen osalta viitataan näiden määräys-
ten kohta 1.2.2.3 ja 2.1.

1.1.4 HOITOKULUT JA POISTOT

Kassan hoitokuluihin merkitään kassan hoitamisesta
aiheutuneet muut hoitomenot kuin sijoitustoiminnan
kuluihin merkityt sijoitustoiminnan hoitomenot ja muut
poistot kuin sijoitustoiminnan kuluihin merkityt pois-
tot.

Lisäksi tähän kohtaan merkitään hoitokulut SVL:n mu-
kaisen toiminnan sekä kuntoutusrahalain (611/1991)
mukaisen toiminnan osalta sekä maksu vakuutus-
tarkastuksen kustantamiseksi ja Vakuutus-kassojen
Yhdistyksen vuosimaksu.

Kansaneläkelaitoksen osuus työpaikkakassan hoito-
kuluista esitetään erikseen hoitokuluissa.

1.1.5 MUUT TUOTOT JA KULUT

Muut tuotot ovat eriä, jotka eivät välittömästi liity kas-
san varsinaiseen toimintaan tai siihen liittyvään
sijoitustoimintaan.

Muut kulut vastaavat sisällöltään muita tuottoja.

1.1.6 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Tilinpäätössiirroissa esitetään vapaaehtoisten varaus-
ten muutos (KPL 5 luvun 15 §) ja se esitetään tilikai-
den lopussa ja alussa olleiden varausten erotuksen suu-
ruisena.

1.2 Taseen laatiminen

Annettaessa STM:n asetuksen mukaisen taseen kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää liitteitä tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestystä saa muuttaa. Tarpeettomat nimikkeet sen sijaan voidaan jättää pois.

1.2.1 VASTAAVA

1.2.1.1 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomiin hyödykkeisiin merkitään mm. aineettomia oikeuksia ja muita pitkävaikutteisia menoja.

Aineettomina oikeuksina esitetään sekä erikseen luovutettavissa olevat että muunlaiset oikeudet esim. ostettujen tietokoneohjelmien käyttöoikeudet.

Muita pitkävaikutteisia menoja ovat esimerkiksi vuokra- ja osakehuoneistojen peruserämenot, siirtokelvottomat liittymismaksut, tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot ym. pitkävaikutteiset menot, mikäli ne on aktivoitu.

1.2.1.2 Sijoitukset

Sairauskassan sijoitukset muodostuvat sijoitusomaisuudesta ja sijoituksiin merkityistä käyttöomaisuusluonteisista arvopapereista, kiinteistöistä ja kiinteistöosakkeista.

Sijoituksiin merkitään erikseen kiinteistö-sijoitukset, sijoitukset työnantajajärjestykseen ja muut sijoitukset.

1.2.1.2.1 Kiinteistö-sijoitukset

Kiinteistöihin merkitään sairauskassan suorassa omistuksessa olevat kiinteistökohteet ts. kiinteistöt, toisen maalla olevat rakennukset, rakennelmat tai muut laitokset, kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, tilat, määräalat, vesialueet ja oikeudet vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys. Kiinteistöihin sisällytetään maa-alueen ja rakennuksen lisäksi niihin liittyvä irtaimisto ja liittymismaksut. Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenojen sisällytetään sekä maa- ja vesialueiden että rakennusten ja rakennelmien vuokraoikeudet, jotka on aktivoitu KPL:n 5 luvun 11 §:n mukaisesti.

Kiinteistöosakkeisiin merkitään osakkeet keskinäisissä ja muissa asunto- ja kiinteistöyhteisöissä sekä hallintayhteisöissä, jotka ainoastaan omistavat kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita.

Sijoitukset varsinaisiin kiinteistö-sijoitusyhteisöihin merkitään tase-erään Osakkeet ja osuudet.

Myös kiinteistö-sijoituksiin liittyvät ennakkomaksut ja rakenteilla olevat kohteet esitetään kiinteistö-sijoituksina.

Lainasaamisiin omilta kiinteistö-yrityksiltä merkitään velkakirjasaamiset, ei-jälkimmäisistä pääomailainat ja rakennusaikaiset tilisaamiset kiinteistö-yrityksiltä.

1.2.1.2.2 Sijoitukset työnantajajärjestykseen

Vakuutuskassan omistamat kassan työnantajajärjestyksen osakkeet ja osuudet merkitään kohtaan Työnantajajärjestyksen osakkeet ja osuudet. Työnantajan liikkeeseen laskemat velkakirjat merkitään kohtaan Rahoitusmarkkinavälineet työnantajajärjestykseltä.

Kohtaan Velkakirjasaamiset työnantajajärjestykseltä merkitään saamiset, joista on tehty velkakirja. Saamisiin työnantajajärjestykseltä merkitään muut saamiset työnantajajärjestykseltä kuin velkakirjasaamiset.

Kohtaan Muut sijoitukset työnantajajärjestykseen merkitään kaikki ne sijoitukset työnantajajärjestyksiin, jotka eivät kuulu muihin edellä mainittuihin eriin.

1.2.1.2.3 Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet:

Osakkeisiin ja osuuksiin merkitään esim. osakeyhtiön osakkeet, optiodistukset, osuuskunnan osuustodistukset, kommandiittiyhtiön osuudet, osuudet sijoitusrahastoissa ja puhelinosuustodistukset.

Rahoitusmarkkinavälineet:

Rahoitusmarkkinavälineisiin merkitään luottolaitosten, muiden yhteisöjen sekä valtion, kuntien tai muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja muut kiinteätuoitoiset arvopaperit. Arvopapereita, joiden korko vaihtelee tiettyjen tekijöiden mukaan, esimerkiksi pankkienvälisten markkinoiden tai euromarkkinoiden korkokannan mukaan, on myös pidettävä rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvina.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat esim. sijoitus-, yritys- ja kuntatodistukset, valtion velkasitoumukset, obligatiot, debentuurit, vaihtovelkakirjalainat, optiolainat, indeksiin sidotut lainat (esim. indeksiobligatio ja osakeindeksilainat), jälkimmäisistä pääomailainat, muut joukkovelkakirjalainat, talletustodistukset sekä muut vastaavat jälkimmäisistä haltija- ja määränaisvelkasitoumukset.

Kiinnelainasaamiset:

Muihin sijoituksiin kuuluvat kiinnelainasaamiset esitetään taseessa erikseen. Kiinnelainasaamisilla tarkoitetaan lainasaamisia, joiden vakuutena on kiinteistökiinnitys.

Muut lainasaamiset:

Taseen eri kohdissa oleviin lainasaamisiin merkitään sairauskassan lainaustoimintaan liittyvät rahalainat. Kohtaan Muut lainasaamiset merkitään kaikki ne lainasaamiset, joita ei merkitä kohtaan Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä tai Kiinnelainasaamisiin.

Talletukset:

Muihin sijoituksiin merkitään sellaiset talletukset luotolaitoksissa, joiden nostoa koskee aikarajoitus (ml. ylyöntalletukset). Ne talletukset, joita edellä mainittu aikarajoitus tai muu rajoite ei koske, esitetään tase-erässä Rahat ja pankkisaamiset, vaikka ne tuottaisivat korkoa.

Muut sijoitukset:

Muihin sijoituksiin merkitään kaikki ne sijoitukset, jotka eivät kuulu edellä mainittuihin kohtiin. Kun tällaisten sijoitusten määrä on olennainen, on ne eriteltävä tilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.2.1.3 Saamiset

Saamisiin merkitään ne saamiset, jotka perustuvat velallisen osoittavaan dokumenttiin esim. kauppakirjaan, laskuun. Myös etukäteen suoritettut korvaukset merkitään tähän ryhmään.

1.2.1.4 Muu omaisuus*Aineelliset hyödykkeet*

Koneisiin ja kalustoon merkitään konttori-, atk- ym. koneet, laitteet ja kalusteet.

Muihin aineellisiin hyödykkeisiin merkitään ns. käyttöomaisuustyypinen omaisuus, jota ei ole merkitty sijoituksiin tai koneisiin ja kalustoon.

Aineellisia hyödykkeitä ei jaotella alaryhmiin, mikäli erät eivät ole suuruudeltaan olennaisia.

Rahat ja pankkisaamiset

Tase-erään rahat ja pankkisaamiset merkitään käteinen raha ja ne pankkisaamiset, joiden nostoa ei koske aikatai muu rajoitus.

Muu omaisuus

Muuhun omaisuuteen merkitään taseen muihin kohtiin kuulumatonta omaisuutta.

1.2.1.5 Siirtosaamiset

Siirtosaamisiin merkitään tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät laskennalliset erät (tulojäämät ja menoennakot). Siirtosaamisiin merkitään mm. tilinpäätöspäivään mennessä kertyneet korot ja vuokrat, joita ei vielä ole maksettu ja tilikaudella erääntyneet, mutta seuraavalla tilikaudella maksettavat kannatus- ja jäsenmaksut.

1.2.2 VASTATTAVAA**1.2.2.1 Oma pääoma****1.2.2.1.1 Pohjarahasto ja takuupääoma**

Pohjarahastolla ja takuupääomalla tarkoitetaan vakuutuslainsäädännön 13 §:n 3 momentissa tarkoitettuja eriä, joista kassan säännöissä on tarkemmat määräykset.

1.2.2.1.2 Vararahasto

Vararahastoa käytetään ja sitä kartutetaan vakuutuslainsäädännön 75 §:n ja kassan sääntöjen mukaisesti. Kun vararahasto on vähintään yhtä suuri kuin tilikauden ja kahden edellisen tilikauden maksutulon keskimäärä, eli vararahasto on täysi, ei siirto vararahastoon ole enää pakollinen.

1.2.2.1.3 Käyttörahas

Käyttörahasella tarkoitetaan kassan sääntöjen mukaista rahastoa, jonne voidaan siirtää se osa tilikauden ylijäämästä, jota ei sääntöjen mukaan ole siirrettävä vararahastoon.

Käyttörahasen käyttö määräytyy kassan sääntöjen mukaisesti. Mikäli kassan tilinpäätös osoittaa alijäämää, ei käyttörahasesta voida käyttää muuhun tarkoitukseen alijäämää vastaavalta osalta ennen kassan kokouksen tekemää päätöstä alijäämän peittämisestä.

1.2.2.1.4 Muut rahastot

Mikäli kassalla on muissa rahastoissa käyttörahasesta vastaava rahasto, noudatetaan kyseisen rahaston osalta edellä kohdassa 1.2.2.1.3 esitettyjä käyttörahasesta koskevia määräyksiä. Lisäksi kassalla voi olla muitakin oman pääoman rahastoja, jotka syntyvät kassan saamista lahjoituksista, testamentista yms. Nämä rahastot

tot ilmoitetaan muina rahastoina omilla erillisnimikkeillään. Näiden rahastojen käytön osalta on otettava huomioon vakuutuskassalain 76 §:n 1 momentin säännös.

1.2.2.1.5 Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)

Mikäli kassan oman pääoman rahastot eivät ole riittäneet edellisten tilikausien alijäämien peittämiseen, merkitään peittämättä jäänyt osa alijäämästä kohtaan Yli-/alijäämä edellisiltä tilikausilta.

1.2.2.1.6 Tilikauden yli-/alijäämä

Tähän kohtaan merkitään tilikauden yli-/alijäämä.

1.2.2.2 Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirtojen kertymässä esitetään KPL:n 5 luvun 15 §:n mukaiset vapaaehtoiset varaukset.

1.2.2.3 Vakuutustekninen vastuovelka/ Korvausvastuu

Vakuutuskassalain 80 §:n 1 momentin mukaan sairauskassan vastuuelan muodostaa korvausvastuu, joka vastaa sattuneiden vakuutustapahtumien johdosta suoritettavia ja tilikauden päättyessä maksamatta olevia korvausmääriä. Vakuutuskassalain 81 §:n mukaan Vakuutusvalvontavirasto määrää korvausvastuun laskuperusteet, joita kassan on noudatettava.

Korvausvastuu lasketaan Vakuutusvalvontaviraston määräämän korvausvastuun laskuperusteen mukaisesti, jolloin tilikauden päättyessä erääntyneiden maksamatta olevien korvausten katsotaan sisältyvän korvausvastuuseen eikä niitä oteta erikseen huomioon tilinpäätöstä tehtäessä. Laskuperusteen mukainen korvausvastuu on laskettava, vaikka kassalla ei olisikaan maksamattomia korvauksia tilinpäätöshetkellä.

Korvausvastuun laskuperuste on sama SVL:n mukaisista toimintaa harjoittavalle työpaikkakassalle ja muuta kuin sairausvakuutuslain mukaista toimintaa harjoittavalle sairauskassalle (ns. täydennyskassa). Korvausvastuu on seitsemän prosenttia kyseisen tilikauden aikana lisäetuuksina (työpaikkakassat) taikka etuuksina (täydennyskassat) suoritettujen kassan sääntöjen mukaisen korvausmenojen yhteismäärästä.

1.2.2.4 Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusvalvontavirasto voi vakuutuskassalain 80 § 2 momentin mukaan määrätä, että vastuuelkaan on sisällytettävä ns. vakuutusmaksuvastuu, jos kassan

toiminnan laajuus, etuuksien laatu tai muu erityinen syy sitä vaatii. Tähän liittyvän ohjeistuksen saa VVV:ltä tapauskohtaisesti.

1.2.2.5 Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina käsitellään kirjanpitolain 5 luvun 14 §:ssä tarkoitettuja vastaisia menoja ja menetyksiä.

1.2.2.6 Velat

Velkoihin kirjataan velat, jotka perustuvat velkakirjaan, kauppakirjaan, ostolaskuun tai muuhun velan määrän ja velkojan osoittavaan dokumenttiin.

Velkoihin kirjataan esim. ostovelat, maksettujen palkkojen ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat ja muut ennakonpidätyksen yhteydessä tilitettävät sosiaaliturvaan liittyvät erät. Tilikautena suoritettuja, mutta seuraavaan tilikauteen kohdistuvia vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden maksutuloihin, vaan ne merkitään tähän erään.

Lainat työnantajayritykseltä esitetään erikseen.

1.2.2.7 Siirtovelat

Tase-erään merkitään menojen ja tulojen jaksottamiseen liittyvät, luonteeltaan laskennalliset erät (menojäämät ja tuloennakot).

Tase-erään merkitään menojääminä esimerkiksi maksamattomat palkat ja lomapalkat henkilösivukuluineen, maksamattomat eläkkeet, maksamattomat vuokrat ja korot.

1.3 Sijoitustoiminnan hoitomenot ja poistot

Sijoitusten hoitamisesta aiheutuviin menoihin sisällytetään palkat, palkkiot, henkilösivukulut ym. sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet menot ja poistot.

- palkat, palkkiot, henkilösivukulut ja muut kulut
- sijoitustoiminnan koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen poistot.

1.4 Sijoitusten ja saamisten arvostaminen ja käsittely kirjanpidossa

1.4.1 SIIJOITUKSET

1.4.1.1 Hankintamenoon perustuva arvostaminen

Sijoitukset arvostetaan hankintahetkellä alkuperäiseen hankintamenoon. Rakennusten hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluiksi. Jos sijoituksen käypä arvo laskee alle alkuperäisen hankintamenon tai jäljellä olevan hankintamenon, hankintamenoa on pienennettävä arvonalentumisella, ellei toisin ole määrätty (ks. poikkeus vakuutuskassalain 74 b §:n 1 ja 2 momentti ja STM:n asetus). Kirjattu arvonalentuminen on palautettava hankintamenoon käyvän arvon nousua vastaavalla osuudella. Arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset merkitään tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan kuluihin/tuottoihin.

Rahoitusmarkkinavälineiden hankintamenoista ja arvonalentumisista ks. STM:n asetus. Indeksiin sidotun lainan tuotto ja sen hankintameno ks. 1.1.2.1 kohta. Mikäli indeksiin sidotun lainan liikkeeseenlaskija on lainaehdoissa sitoutunut maksamaan takaisin lainan nimellisarvon tiettyyn kurssiin, lainaan sovelletaan ministeriön asetuksen mukaista periaatetta hankintamenoista ja arvonalentumisista.

1.4.1.2 Käypä arvo

Sijoitusten käypä arvo määritetään 1.5 kohdan mukaisesti.

1.4.1.3 Hankintameno

Alkuperäinen hankintameno:

Sijoitusten alkuperäinen hankintameno määritetään kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 1 ja 2 momentin sekä vakuutuskassalain 74 §:n ja 74 a §:n 1 momentin mukaisesti. Mikäli kiinteitä menoja luetaan hankintamenoon, on noudatettava KILA:n tätä koskevaa yleisohjetta (4.9.2000).

Optiolainan hankintamenoksi katsotaan, milloin optiolainaa ei ole hankittu erillään optiotodistuksesta, lainaosuuden ensimmäinen julkisesti noteerattu markkinahinta merkinnän tai muun hankinnan jälkeen tai milloin sellaista ei ole saatavissa, lainaosuudesta saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakorolla diskontattu nykyarvo.

Ulkomaanrahan määräisen sijoituksen hankintameno muutetaan Suomen rahaksi saamisten osalta kirjanpitolain 5 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti tilinpäätös-

päivän kurssia käyttäen ja muiden sijoitusten osalta hankinta-ajankohdan vastaavaa kurssia käyttäen.

Jäljellä oleva hankintameno:

Sijoituksen jäljellä olevalla hankintamenolla tarkoitetaan alkuperäisen hankintamenon sekä kertyneiden poistojen ja kertyneiden arvonalentumisten erotusta.

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää 1.1.2.1 kohdassa tarkoitettujen jaksotusten vastaerän.

Rakennusten poisto sekä arvonalentuminen ja arvonalentumisen palautus:

Rakennusten hankintameno mukaan lukien rakennusten ainesosat, irtaimisto ja pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan (vakuutuskassalain 74 b §:n 1 momentti) ilman ennalta laadittua suunnitelmaa.

Poistoilla alennetaan tulosvaikutteisesti rakennusten hankintamenoa.

Rakennuksesta tehdään poistojen lisäksi arvonalentuminen siltä osin, kun rakennuksen poistot eivät ole riittävät alentamaan rakennuksen jäljellä olevaa hankintamenoa käyvän arvon suuruiseksi. Rakennusten arvonalentuminen merkitään silloin sijoitustoiminnan kuluihin. Arvonalentuminen tehdään silloin, kun kiinteistön käypä arvo tilinpäätöspäivänä on sen jäljellä olevaa hankintamenoa pienempi.

Jäljellä olevalla hankintamenolla tarkoitetaan hankintamenon ja hankintamenoista tehtyjen kertyneiden poistojen ja arvonalentumisten erotusta.

Mikäli rakennuksen käypä arvo nousee yli jäljellä olevan hankintamenon, tehdään arvonalentumisen palautus enintään rakennuksen alkuperäiseen hankintamenoon asti. Arvonalentumisen palautus ei saa ylittää aiemmin kirjattua arvonalentumista. Rakennuksesta tehtyjä poistoja ei palauteta. Arvonalentumisen palautus merkitään sijoitustoiminnan tuottoihin.

1.4.1.4 Arvonkorotus

Sijoitusten arvoa voidaan korottaa vakuutuskassalain 74 b §:n 3 momentin mukaisesti.

Arvonkorotusta tehtäessä on noudatettava varovaisuuden periaatetta.

Mikäli omaisuuden hankintamenoista on tehty arvonalentuminen, on arvonalentuminen ensin palautettava kohdan 1.4.1.1 mukaisesti. Rakennusten poistoja ei palauteta. Vain poistoilla vähennetyt alkuperäisen hankintamenon ylittävät osuus kirjataan arvonkorotuksena.

Rakennuksen tuloutettu arvonorotus poistetaan kohdan 1.4.1.3 mukaisesti.

Arvonorotus tulee peruuttaa tai oikaista siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo on laskenut alle korotetun arvon tai omaisuus on tuhoutunut. Rakennusten osalta aiheeton tuloutettu arvonorotus oikaistaan arvonalentumisena. Jos käypä arvo laskee alle poistamattoman hankintamenon, sovelletaan tähän osuuteen kohdan 1.4.1.1 arvonalentumista koskevia määräyksiä.

Mikäli arvonorotus on tuloutettu, myyntivoitto tai myyntitappio on myyntihinnan sekä jäljellä olevan hankintamenon ja tuloutettujen arvonorotusten erotus. Hyödykkeen käyttötarkoituksen muutoksen perusteella arvonorotuksen peruutusta tai oikaisua ei suoriteta.

1.4.1.5 Omaisuuden käyttötarkoituksen muutos ja arvonorotus

Hyödyke siirretään vakuutuskassalain 74 c §:n mukaan sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi kirjanpitoarvon määrällisenä.

Mikäli omaisuuden käyttötarkoitus muuttuu sijoitusomaisuudesta käyttöomaisuudeksi tai päinvastoin, tuloutettua arvonorotusta ei oikaista eikä peruuteta. Arvonorotusta seurataan kuitenkin kirjanpidossa omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaisesti.

Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi käyttöomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua tuloutettua arvonorotusta.

1.4.1.6 Kirjanpito

Kassan kirjanpidon perusteella tulee pystyä selvittämään sijoitusten alkuperäinen hankintameno, kertyneet arvonalentumiset, tehdyt arvonalentumisten palautukset sekä arvonorotukset erikseen saamisiksi sekä sijoitus- ja käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten osalta.

1.4.2 SAAMISET

Saamiset arvostetaan kirjanpidossa nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

1.5 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Sijoitusten käypä arvo määritetään sijoituskohteittain (erillisarvostus).

Ulkomaanrahan määräisten sijoitusten käypä arvo muutetaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mikäli sijoitukset on sopimuksilla tai muutoin sidottu tiettyyn kurssiin, käypä arvo saadaan muuttaa Suomen rahaksi sitä noudattaen. Tilinpäätöspäivän kurssi on määritetty KILA:n yleisohjeessa ulkomaanrahan määrällisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta Suomen rahaksi (15.11.1999).

1.5.1 KIINTEISTÖSJOITUKSET

Yleisperiaate:

Kiinteistösjoitusten käypä arvo määritetään kiinteistökohteittain. Kiinteistökohteella tarkoitetaan kiinteistöä, toisen maalla olevaa rakennusta, rakennelmaa tai muuta laitosta, maahan kohdistuvaa siirtokelpoista vuokraoikeutta, tilaa, määrääalaa, vesialuetta, vesivoiman käyttöoikeutta ja tietyn asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. Kiinteistöön katsotaan kuuluvan maa-alue, rakennus ja niihin liittyvä irtaimisto.

Käyvät arvot määritetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- 1) Käypä arvo tarkoittaa arviointipäivän markkina-arvoa.
- 2) Markkina-arvo tarkoittaa hintaa, jolla kiinteistökohde voitaisiin arviointipäivänä myydä vapailta markkinoilla normaaleissa oloissa riippumattoman myyjän ja ostajan välisellä sopimuksella.
- 3) Markkina-arvo määritetään arvioimalla erikseen kukin kiinteistökohde vuosittain Vakuutusvalvontaviraston hyväksymien tai yleisesti hyväksytyjen arviointimenetelmien mukaisesti.

Markkina-arvoa määritettäessä tulee ottaa huomioon:

- käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet
- rakennusoikeus, sijainti, liikenneyhteydet, sopivuus rakennustarkoituksiin ja kunnallisteknisten töiden valmiusaste
- vuokrataso, vuokrasopimusten sisältö ja alueen vuokranäkymät
- yleinen markkinatilanne ja tuottovaatimukset.

Tyhjien ja omassa käytössä olevien kiinteistökohteiden markkina-arvon määrittämisessä on noudatettava erityistä varovaisuutta. Rinnakkaisten arviointimenetelmien käyttö on erityisesti tällöin suotavaa.

Jos asunto- tai kiinteistöyhteisöllä on velkaa, on osakkeiden em. tavalla määritetystä markkina-arvosta vähennettävä osakkeiden osuus yhteisön veloista kunkin vuoden tilinpäätöksen mukaan. Ns. hajaosakkeiden velkaosuuden vähentämisessä noudatetaan olennaisuuden periaatetta.

Arvioijalla tulee olla riittävä asiantuntemus.

4) Jos kiinteistökohteen arvo on alentunut, suoritetaan asianmukainen käyvän arvon tarkistus. Näin saatua alemmaa arvoa saa nostaa seuraavissa tilinpäätöksissä, kun arvo perustuu suoritettuun arviointiin.

5) Jos kiinteistökohteen markkina-arvoa on mahdoton määrittää, käypänä arvona voidaan pitää jäljellä olevaa hankintamenoa.

6) Mikäli kiinteistökohteesta on olemassa ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.

7) Jos kiinteistökohteesta on myyty tilinpäätöksen laatimisen aikana tai se on tarkoitettu myydä lähiaikoina, markkina-arvosta vähennetään todelliset tai arvioidut myyntikulut, mikäli ne ovat olennaiset.

8) Valtion asuntolainoin lainoittamien kiinteistö-sijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/93) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Kassan valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistö-sijoitusten arvot tulee saattaa vastaamaan näin laskettua käypää arvoa vuoden 2002 loppuun mennessä.

1.5.2 MUUT SJOITUKSET

Yleisperiaate:

Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypä arvo määritetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1) Käypä arvo tarkoittaa markkina-arvoa.

2) Kun sijoituskohteesta noteerataan virallisessa arvopaperipörssissä, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole pörssin kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.

3) Kun muille kuin 2 kohdassa mainituille sijoituksille on olemassa markkinat, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa ostokurssia

tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin kurssia ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.

4) Kun 2 tai 3 kohdassa mainittua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa. Peruste tälle on selostettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.

5) Muiden sijoitusten käypänä arvona pidetään todennäköistä luovutushintaa.

6) Mikäli sijoituskohteesta on olemassa ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.

7) Jos 2 - 6 kohdassa mainittu sijoitus on myyty tilinpäätöksen laatimisen aikana tai se on tarkoitettu myydä lähiaikoina, markkina-arvosta vähennetään todelliset tai arvioidut myyntikulut, mikäli ne ovat olennaiset.

1.5.3 ERITYISMÄÄRÄYKSET

1. Lainasaamiset ja talletukset

Käypä arvo määritetään 1.5.2 alakohdan 5 kohdan mukaisesti. Mikäli todennäköistä luovutushintaa ei ole löydettävissä, käypänä arvona pidetään nimellisarvoa paitsi, jos mahdollinen luottotappion vaara edellyttää nimellisarvoa alemman todennäköisen arvon käyttämistä. Nimellisarvoa on alennettava, vaikkei luottotappiota olisi vielä lopullisesti todettu.

2. Indeksiin sidottu laina

Mikäli indeksiin sidotulle lainalle ei ole saatavissa markkina-arvoa tai lainalle ei ole saatu sitovaa ostotarjousta tai lunastushintaa, määritetään lainan käypä arvo laskemalla todennäköinen lunastusarvo liikkeeseenlaskijan tai muun osapuolen takaamien suoritusten nykyarvona.

Käyvän arvon laskentaperiaatteet on selostettava tilinpäätöksen liitetiedoissa. Jollei lainan käypää arvoa ole muutoin määritettävissä, käypänä arvona käytetään hankintamenoa.

1.6 Liitetietoja koskevat määräykset

Tuloslaskelman ja taseen liitteenä on esitettävä vakuutuskassalain 72 b ja 74 c §:n 2 momentissa sekä STM:n asetuksessa tarkoitetut liitetiedot ja siinä säädetyiltä osin kirjanpitoasetuksessa esitetyt liitetiedot.

Liitetiedot on esitettävä tilikaudelta ja ellei toisin määrätä myös edelliseltä tilikaudelta.

1.6.1 TUOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1.6.1.1 Hoitokulut

Hoitokulut eritellään seuraavasti:

Palkat ja palkkiot	_____	
Eläkekulut	_____	
Muut henkilösivukulut	_____	
Muut hoitokulut	_____	_____
Kansaneläkelaitoksen osuus		_____

Mikäli muiden hoitokulujen määrä on olennainen annetaan liitetiedoissa tarvittaessa lisätietoa. Mikäli muihin hoitokuluihin sisältyvät poistot eroavat olennaisesti edellisen tilikauden poistoista, annetaan liitetiedoissa asiasta lisätietoa.

1.6.1.2 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut eritellään seuraavasti:

Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista työnantajayritykseen

Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____

Tuotot kiinteistösijoituksista

Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____

Tuotot muista sijoituksista

Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____

Yhteensä

Arvonalentumisten palautukset

Myyntivoitot	_____	
Yhteensä	_____	_____

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista	_____	
Kulut muista sijoituksista	_____	
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	_____	
Yhteensä	_____	_____

Arvonalentumiset ja poistot

Arvonalentumiset	_____	
Rakennusten poistot	_____	_____

Myyntitappiot

Yhteensä	_____	_____
----------	-------	-------

Sijoitustoiminnan nettotuotto

ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	_____	
Sijoitusten arvonkorotus	_____	
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	_____	_____
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	_____	_____

Liitetiedoissa esitetään erikseen:

- sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyvät olennaiset kurssivoitot ja -tappiot
- sijoitustoiminnan kuluihin sisältyvät sijoitustoiminnan hoitokulut

1.6.2 TASEEN LIITETIEDOT

1.6.2.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

1.6.2.1.1 Sijoitukset

1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero:

Sijoitukset 31.12.	Jäljellä oleva hankintameno ¹⁾	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	_____	_____	_____
Kiinteistöosakkeet	_____	_____	_____
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	_____	_____	_____
Lainasaamiset omilta kiinteistöyhteisöiltä	_____	_____	_____
Sijoitukset työntantajayritykseen			
Työntantajayrityksen osakkeet ja osuudet	_____	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet työntantajyritykseltä	_____	_____	_____
Velkasaamiset työntantajyritykseltä	_____	_____	_____
Saamiset työntantajyritykseltä	_____	_____	_____
Muut sijoitukset työntantajyritykseen	_____	_____	_____
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	_____	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet	_____	_____	_____
Kiinnelainasaamiset	_____	_____	_____
Muut lainasaamiset	_____	_____	_____
Talletukset	_____	_____	_____
Muut sijoitukset ²⁾	_____	_____	_____
Arvostuserot yhteensä (sijoitusten käypä arvo-kirjanpitoarvo)			_____
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta (+/-)			_____
Indeksiin sidottujen lainojen hankintamenoon sisällytettyä tuottoa			_____
Kirjanpitoarvo sisältää arvonkorotuksia			_____

¹⁾ Jäljellä oleva hankintameno määritellään 1.4.1.3 kohdassa

²⁾ Kun muiden sijoitusten määrä on olennainen, on siitä annettava lisätietoa

2. Kiinteistösijoitusten erittely:

2.A. Kiinteistösijoitusten muutokset:

	Kiinteistöt ja kiinteistö osakkeet ¹⁾	Lainasaamiset omilta kiinteistö yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	X	X
Lisäykset	X	X
Vähennykset	-X	-X
Tilikauden poistot	<u>-X</u>	
Hankintameno 31.12.	X	X
Arvonalentumiset 1.1.	-X	-X
Vähennysten arvonalentumiset	X	X
Tilikauden arvonalentumiset	-X	-X
Arvonalentumisten palautukset	<u>X</u>	<u>X</u>
Arvonalentumiset 31.12.	-X	-X
Arvonkorotukset 1.1.	X	
Lisäykset	X	
Vähennykset	<u>-X</u>	
Arvonkorotukset 31.12.	X	
Kirjanpitoarvo 31.12.	X	X

¹⁾ sisältää kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot

2 B. Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

Jäljellä oleva hankintameno	_____
Kirjanpitoarvo	_____
Käypä arvo	_____

Erittelyssä ilmoitetaan omassa käytössä oleva osuus kiinteistösijoituksista. Tilojen katsotaan olevan omassa käytössä, jos ne ovat konttori-, varasto-, tai muussa sellaisessa sairauskassan omassa käytössä. Käytöltään jaetuissa kiinteistökohteissa oman käytön osuus lasketaan tarvittaessa neliömetrien tms. jakosuhteen perusteella.

1.6.2.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**1.6.2.2.1 Oman pääoman muutokset**

Tilinpäätöksen liitetiedoissa eritellään oman pääoman muutokset KPA 2 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti.

Vararahaston osalta esitetään lisäksi laskelma vakuutuskassalain 75 §:n mukaisesta täydestä määrästä seuraavasti:

esim. vararahaston täyden määrän laskelma tilikaudelta 200X:

Vakuutusmaksutulo:

200X-2	1000,00
200X-1	950,00
200X	1300,00
	<u>3250,00</u>

Täysi vararahasto 1/3 1083,00

1.6.2.2 Vakuutustekninen vastuovelka

Tilinpäätöksen liitetiedoissa eritellään vakuutusteknisen korvausvastuu seuraavasti:

Korvausvastuu	1.1.	x
Korvausvastuun muutos	-/+	x
Korvausvastuu	31.12	x

1.6.3 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUKSIJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Sairauskassan omasta puolestaan antamat vakuudet ja vastuusitoumukset tulee esittää liitetiedoissa seuraavasti:

1. Velat, joiden vakuudeksi on annettu kassan omaisuutta eriteltyinä vakuuslajeittain.

1.1. Annettujen vakuuksien arvo.

1.2. Lisäksi annetaan vakuustyypeittäin vakuuksien yhteenlaskettu arvo.

2. Muut omasta puolesta annettujen vakuuksien yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltyinä (ei velkaa taseessa).

3. Taseeseen sisällyttämättömät omasta puolesta annetut vastuusitoumukset ja vastuut.

Omasta puolesta annetut vastuusitoumukset eritellään esimerkiksi seuraavasti:

- leasing- ja vuokravastuut
- muut vastuusitoumukset
- muut kassaa koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen.

Erityisesti muiden vastuusitoumusten ja muiden taloudellisten vastuuden osalta tulee oikean ja riittävän kuvan (tietojen) vaatimuksen täyttymisen takia antaa vastuun arvioidun markkamäärän lisäksi sanallinen selostus asian luonteesta ja arvostusperiaatteista.

Vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatetta noudattaen. Tämä tarkoittaa sitä, että vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä nimellisarvoon tai sitä korkeampaan todennäköiseen arvoon.

Erilaisia mahdollisia vastuita voi olla hyvinkin monenlaisia. Tyhjentävää esimerkkiluetteloa ei ole.

Sairauskassan tulee itse tilinpäätöstä laatiessaan harkita, onko sellaisia sopimuksia/sitoumuksia, joista saatavaa realisoitua menoja ja menetyksiä ja jotka siten tulisi esittää vastuina. KPL:n 3 luku 2 § vaatimus oikeasta ja riittävästä kuvasta tulee muistaa.

Yleisvakuuksien osalta ei laina/vakuuskohtaista erittelyä aina voine tehdä. Tällöin tulee kuitenkin esittää yleisvakuutta vastaan saatujen lainojen (muiden vastuuden) kokonaismäärä sekä erikseen yleisvakuudeksi annetut omaisuuserät tms.

Yhteisvastuusta ilmoitetaan vastuun kokonaismäärä sekä se, että kyseessä on yhteisvastuu.

1.7 Muut erinäiset määräykset

1.7.1 KASSAN REKISTERI

Sairauskassalla on oltava jatkuvasti ajan tasalla oleva rekisteri jäsenistä, muista vakuutetuista ja korvauksen saajista.

2. VAKUUTUSVALVONTAVIRASTOLLE TOIMITETTAVAT ASIAKIRJAT JA SELONTEOT

2.1 Kertomus kassan toiminnasta ja tilasta (tilastokertomus)

Sairauskassan on vakuutuskassalain 97 §:n perusteella toimitettava vuosittain Vakuutusvalvontavirastolle liitteen 2 mukainen määrämuotoinen kertomus toiminnastaan ja tilastaan kuukauden kuluessa siitä kassankokouksesta, jossa tilinpäätös on vahvistettu. Kertomukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

- tasekirja (ks. määräyksen kohta 1)
- tilintarkastuskertomus
- arvostuserolaskelma (liite 1)
- tilinpäätöstä käsitelleen kassankokouksen pöytäkirja.

